

Horyzonty Polityki
2022, Vol. 13, N° 44

Edytorial Legitymizacja władzy i demokracja współczesna

Świat państw demokratycznych po drugiej wojnie światowej zdawał się jedną z najbardziej stabilnych konstrukcji społeczno-politycznych w historii. Można było twierdzić z przekonaniem, graniczącym z pewnością, że po stuleciach doświadczeń z różnorodnymi formami ustrojowymi, a zwłaszcza w świetle tragicznych i o niespotykanej nigdy wcześniej skali wydarzeń z pierwszej połowy XX wieku oraz zniewolenia części Europy i świata w okresie Zimnej Wojny, odejście od demokratycznych rozwiązań ustrojowych, jako jedynej dopuszczalnej formy legitymizacji władzy politycznej, będzie niemożliwe. Jednakże na przestrzeni ostatnich kilku, a w mniejszym stopniu nawet kilkunastu lat, coraz wyraźniej widać odradzające się tendencje autorytarne – wśród obywateli, wśród polityków, wśród teoretyków władzy politycznej. Co więcej, wspomniane tendencje autorytarne nie dają się – choć w dyskursie społeczno-politycznym można dostrzec takie tendencje eksplanacyjne – wytłumaczyć jedynie, czy nawet przede wszystkim, populizmem różnych nurtów politycznych, czy też efektem propagandy środowisk reakcyjnych etc. Nie ulega wątpliwości, że dostrzegalny jest problem (czy można już mówić o kryzysie?) związany z funkcjonowaniem systemów demokratycznych w świecie współczesnym. Coraz częściej pojawiają się w światowej debacie publicznej głosy wskazujące na coraz większą separację elit politycznych od realiów życia społeczeństwa przy równoczesnym braku realnych środków umożliwiających zmianę owych elit. W konsekwencji wskazuje się na zjawisko, w wyniku którego procedury demokratyczne w pewnej mierze stają się jedynie potwierdzeniem zakulisowych decyzji elit politycznych, potwierdzeniem mniej lub bardziej formalnym. Ma to świadczyć rzekomo o tendencji do stopniowego przekształcania się współczesnych systemów

demokratycznych w systemy oligarchiczne. Inni z kolei wskazują na rzekomo przeciwną tendencję, twierdząc, że demokracja w aktualnej wersji (dotyczyć ma to przede wszystkim Stanów Zjednoczonych) staje się instytucją demagogiczno-populistyczną i jej uzdrowienie wymaga poniekąd zwiększenia roli elit, głównie elit finansowo-intelektualnych. Powracają dodatkowo stare dylematy w nowych wariantach, dotyczące takich zagadnień, jak władza demokratyczna a autorytet, a także problemów związków między demokracją a moralnością i etyką. Czy demokracja przetrwa ten kryzys i rosnący atak na swą funkcję legitymizacyjną? Czy będzie musiała choćby częściowo ustąpić pola siłom antydemokratycznym? A może wyjdzie z całego kryzysu, spotęgowanego pandemią COVID-19, odmieniona lecz silniejsza? Oddany właśnie w ręce czytelnika numer *Horyzontów Polityki* stanowi próbę zmierzenia się z niektórymi ze wskazanych powyżej aspektów legitymizacji władzy w świecie współczesnym.

Wit Pasierbek, Piotr Świercz
redaktorzy tematyczni numeru